

Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 9/2016 (86)

NIEMCY: Więcej praw dla NGOS-ów

Organizacje pozarządowe będą miały jeszcze więcej niż dotąd możliwości zaskarżania decyzji środowiskowych. Taki będzie efekt ustawy, której projekt wniósł do Bundestagu rząd federalny, obejmujący zmiany w ustawach o odwołaniach od decyzji środowiskowych i o ocenach oddziaływania na środowisko. Procedowany w przyspieszonej procedurze akt prawny wiąże się z koniecznością przystosowania prawa do postanowień Konwencji z Aarhus, której implementacja przez niemieckie władze została skrytykowana podczas 5 Konferencji Stron.

W wyniku zmiany prawa uznane organizacje pozarządowe dostaną szersze możliwości wnikania w proces tworzenia prawa dotyczącego środowiska oraz uzyskają możliwość wnoszenia sprzeciwu wobec decyzji środowiskowych również w sprawach, w których nie uczestniczyły od początku jako strona.

Źródło: www.forstpraxis.de (TZ)

FINLANDIA: Przewodnictwo w Radzie Arktycznej

W 2017 roku, Finlandia będzie krajem przewodniczącym Radzie Arktycznej. Zostało przygotowanych kilka raportów w celu ustalenia linii fińskiej polityki. Mają jednak wspólną cechę: całkowicie pomijają użytkowanie lasów, które jest najmocniejszą stroną północnej Finlandii.

Sądząc po raportach mocne strony Finlandii to przede wszystkim łodolamacze, przemysł górniczy i turystyka. Program ten byłby odpowiedni dla większości krajów regionu Arktyki, takich jak USA, Kanada, Grenlandia, Islandia, Norwegia i Rosja, które składają się głównie z tundry, z dochodami ludności w coraz większym stopniu opartymi na wykorzystaniu zasobów nieodnawialnych - a pod względem wykorzystania zasobów odnawialnych - na rybołówstwie i na turystyce.

Finlandia i fińskie Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa powoli zaczynają zdawać sobie sprawę z faktu, że należy przyjąć perspektywę opartą na posiadanych mocnych stronach. Sektor leśny musi się obudzić i zwrócić uwagę na posiadaną wiedzę oraz know-how, aby wzbogacić arktyczne programy. Zarówno w Finlandii jak i w Szwecji, mocne strony ich sektorów leśnych są zasadniczo takie same: zasoby drewna wzrastają dzięki dobrej gospodarce leśnej i ocieplaniu klimatu, wykorzystanie drewna jest

ekologicznie wydajne, oparte na najnowszej wiedzy i technologii, planowanie przestrzenne jest demokratyczne, sektor stanowi podstawę dla rozległej sieci lokalnych firm i właścicieli lasów.

Jest zrozumiałe, że takie kraje jak Norwegia, Islandia i USA podkreślają jedynie znaczenie rybołówstwa i hodowli ryb, ponieważ głównie to posiadają. Z drugiej strony, zrównoważone użytkowanie lasów jest bardzo mocną stroną Finlandii i Szwecji. Jeżeli w trakcie przewodniczenia Finlandia tego nie wykorzysta, jaki jest sens bycia przewodniczącym?

Źródło: www.forest.fi (KJ)

EUROPA: Zarządzanie zasobami genetycznymi lasów

Rola lasów w walce ze zmianą klimatu jest kwestią bezsporną, ale o ile oczywistym jest, że zasadzenie drzewa pomaga w usuwaniu CO₂ z atmosfery, to wiedza o tym, że nie wystarczą do tego nasiona pierwszego lepszego gatunku jest nikła. Każde drzewo występuje bowiem w różnych odmianach genetycznych, a różnorodność ta jest czynnikiem, który pozwala lasom przystosowywać się do zmian klimatu.

„Obecnie zarządzanie zasobami genetycznymi lasów (FGR) w europejskich lasach ma znikomy wymiar. Nie jest to pozytywne zjawisko, ponieważ FGR stanowią podstawę adaptacji lasów do zmian zachodzących w środowisku, wynikającą z procesów naturalnych (ewolucji) lub sztucznej selekcji” mówi dr Koen Kramer z Alterra, koordynator unijnego projektu FORGER.

W ramach zakończonego w lutym br. projektu, badano znaczenie zmian zachodzących w zasobach genetycznych lasów w całej Europie. Skupiano się na zagadnieniach związanych z pozyskiwaniem nasion drzew leśnych, jakością i pochodzeniem „leśnego materiału rozmnożeniowego” (FRM) oraz wpływem ochrony *in situ* i *ex situ* zasobów genetycznych. Uzyskane wyniki podważają m. in. pogląd, zgodnie z którym lepsze są zawsze rośliny pochodzące z lokalnych terenów i wskazują na znaczenie stabilności fenotypów.

Owoce prac jest zestaw wytycznych i raportów, które pomogą w tworzeniu i stosowaniu strategii zarządzania FGR, przyczyniających się do ochrony klimatu.

Źródło: cordis.europa.eu/result (HS)

NIEMCY: Urodzaj nasion buka w Turyngii

Pod koniec lata buki w Turyngii nabrały wyraźnie żółtego odcienia, mimo zielonych jeszcze liści. Dzieje się tak za sprawą największego od 10 lat urodzaju nasion tego gatunku drzewa. Jako jedną z przyczyn leśnicy wskazują ubiegłoroczne ekstremalnie gorące lato. W efekcie na jednym dojrzałym buku może się znaleźć około 50 kg nasion. Razem z okrywkami i szypułkami oznacza to około 300 kg dodatkowego obciążenia dla jednego drzewa.

Dzięki obfitemu urodzajowi buka szacuje się że łączna masa nasion wszystkich gatunków zbieranych w lasach Turyngii wyniesie od 40 do 60 ton, znacznie powyżej średniej. W Turyngii znajduje się 150 uznanych drzewostanów nasiennych buka o powierzchni około 2000 ha. Choć buk słynie z łatwości odnawiania naturalnego, hodowla sadzonek tego gatunku jest dla Turyngii bardzo ważna z uwagi na ambitne plany przebudowy tamtejszych litych świerczyn na drzewostany mieszane. Tegoroczny urodzaj pozwoli zapewnić na ten cel materiał sadzeniowy przez kilka najbliższych lat.

Źródło: www.forstpraxis.de (TZ)

ROSJA: Pożary zagrażają ruromiastom

Pożary lasu w Rosji stanowią zagrożenie dla biegnącego przez jej terytorium rurociągu naftowego Wschodnia Syberia - Ocean Spokojny (skrót rosyjskiej nazwy WSTO). Oficjalne komunikaty władz rosyjskich mówią o 20% wzroście liczby pożarów na trudnodostępnych obszarach Rosji w ostatnich dniach, szczególnie w rejonie Irkucka i Jakucji. Greenpeace natomiast zarzuca władzom znaczne zaniżanie tych statystyk i informuje, że nawet 1,7 miliona hektarów lasu aktualnie może znajdować się w ogniu, a ich lokalizację utrudnia wszechobecny dym. Władze odpiierają zarzuty i mówią o powierzchni prawie 300 razy mniejszej niż wynika to z danych Greenpeace. Zagrożenie musi być jednak duże, skoro w rejonie Irkucka firma naftowa zdecydowała się przerwać dostawę surowca. Pożar był już 300 m od rurociągu. Drastycznie spada widzialność, zamknięta została szkoła, społeczność lokalna proszona jest o nie opuszczanie budynków.

Źródło: www.siberiantimes.com (BK)

INDONEZJA: Badania z Harvardu odrzucone

Rząd Indonezji odrzucił raport sporządzony przez naukowców z Harvardu i Columbii, wiążący ubiegłoroczne pożary lasu i związane z nimi smog ze śmiercią prawie 100 000 ludzi, wliczając w to ofiary w Malezji i Singapurze. Władze określiły raport i podane w nim liczby, jako pompatyczne i nie dają im wiary.

Naukowcy oparli swoje wyliczenia m.in. o obrazy satelitarne i pomiary cząstek zanieczyszczeń wdychanych wraz z powietrzem. Działacze Greenpeace dodatkowo wskazują na brak zgonów niemowląt w tych szacunkach. W tym roku sezon pożarowy lasów w Indonezji jest mniej dokuczliwy z uwagi na wilgotniejszy rok. Rok 2015 był najcięższym sezonem pożarowym od 1997 roku.

Źródło: www.fire.uni-freiburg.de (BK)

BUŁGARIA: Prewencja i jeszcze raz prewencja

Wiceminister ds. rolnictwa i żywności wezwał niedawno do zwiększenia aktywności związanej z zapobieganiem pożarom lasu wywołanych przez człowieka. Powołał się na statystyki, które mówią o 5000 ha spalonych od początku roku w porównaniu do 4300 ha spalonych w roku ubiegłym. Tylko 5 % wszystkich pożarów lasu w tym roku nie zostało wywołanych przez działalność człowieka. Średnio w ciągu ostatnich 10 lat rocznie powierzchnia spalona wynosiła 11 000 ha lasu. Pomimo, że w Bułgarii obowiązują surowe przepisy za umyślne podpalenia, nie łatwo jest oczywiście wskazać przestępcę. Dlatego tak ważna jest działalność prewencyjna.

Źródło: www.fire.uni-freiburg.de (BK)

AUSTRALIA: Plantacje osłonowe

W Australii odbyły się warsztaty dotyczące formowania zasłon przed wiatrem i ogniem za pomocą sadzenia drzew. Korzyści z sadzenia drzew w tym celu zostały zaprezentowane na specjalnie do tego celu urządzonej plantacji. Ponieważ wiatry wieją tam przeważnie z zachodu, osłony w postaci rzędów drzew powinny być sadzone od północy i zachodu. Przeszkoda w postaci drzew złagodzi siłę wiatru a jeśli dobierze się gatunki spowalniające rozwój pożaru, mamy wtedy podwójne zabezpieczenie. Preferowane są oczywiście gatunki rodzime, dostosowane do lokalnego klimatu. Jako przykład podano: akacje, liwstonę australijską oraz gatunki brachychitonów. Przydatne są drzewa z grubymi, trudno zapalnymi liśćmi, także owocowe. Jeśli chodzi o profilaktykę przeciwpożarową, powinien mieć zastosowanie schemat: pierwszy rząd drzew niższych od strony zawietrznej, drugi rząd średni a na końcu wysokie drzewa od strony nawietrznej. Zarzewia z pożaru zostaną wtedy zatrzymane, ale nie będzie efektu tzw. ciągu łańcuchowego materiału palnego (ciągłość pionowa), prędkość pożaru zostanie zredukowana jak również bijący od niego żar.

Źródło: www.bombalatimes.com.au (BK)

SZWECJA: Umiarkowany wzrost pozyskania brutto w 2015 roku

Według danych statystycznych Szwedzkiej Agencji Leśnej oszacowano jednoprocentowy wzrost pozyskania brutto w 2015 roku. Pozyskanie brutto w 2015 roku oszacowano na 92,5 mln metrów sześciennych na pniu (miąższość całej strzały w korze). Oznacza to wzrost o jeden procent w porównaniu z 2014 r. Pozyskanie netto ogółem wzrosło nieznacznie o 1 procent do 74,3 mln metrów sześciennych bez kory. Większość przyrostu pozyskania netto była spowodowana zmianą metodologii dla drewna opałowego.

Źródło: www.skogsstyrelsen.se/en (KJ)

SZWECJA: Ceny kłód tartacznych i papierówki w drugim kwartale 2016 roku

Ceny kłód spadły o jeden procent w drugim kwartale 2016 roku w porównaniu z poprzednim kwartałem. Ceny spadły najbardziej w regionie Południowym (-4 procent). Porównanie cen kłód tartacznych z drugiego kwartału 2016 roku z tym samym kwartałem 2015 roku wykazuje nieznaczne zmiany.

Ceny papierówki nie zmieniły się w drugim kwartale 2016 roku w porównaniu z poprzednim kwartałem. Ceny nieznacznie wzrosły w regionie Środkowym i spadły w regionie Północnym.

Źródło: www.skogsstyrelsen.se/en (KJ)

USA: Skutki zaniedbań w systemie odpływu wód powierzchniowych

Carolyn Cook z Parku Narodowego "Six Rivers" opublikowała w Internecie prezentację na temat konsekwencji zaniedbań systemu odpływu wód powierzchniowych zintegrowanego z siecią dróg leśnych. Uszkodzenie jednego z kanałów odpływowych w okolicach Bluff Creek na terenie Parku Narodowego „Six Rivers” w 2006 roku spowodowało przedostanie się ogromnych ilości wody na tereny pokryte drzewostanem. Na stokach o większym nachyleniu spowodowało to zmiany w lokalnej topografii i podmycie systemu korzeniowego drzew, a na obszarach o mniejszym nachyleniu - spływ powierzchniowy. Szkody w infrastrukturze drogowej oszacowano na 750 tys. dolarów. Wody, zawierające ogromną ilość materiału skalnego dostały się do rzek, destabilizując ich ekosystem. W wielu krajach system odpływu wód powierzchniowych w lasach nie jest w ogóle projektowany, lecz tam gdzie już istnieje (np. w USA), powinien być utrzymywany w należyłym stanie tak ze względów ekologicznych i ekonomicznych jak i ze względów bezpieczeństwa.

Źródło: blogs.agu.org (TH)

AMERYKA POŁUDNIOWA, HOLANDIA: Określić odporność drzewostanów na zamieranie

W obliczu zamierania drzewostanów na całym świecie, analizy „post factum” przeprowadzane na zdjęciach satelitarnych przy użyciu dostępnego oprogramowania przestają wystarczać. Kluczowe staje się określenie, które drzewostany są najbardziej zagrożone, gdy znajdują się one jeszcze w stosunkowo dobrej kondycji zdrowotnej. Naukowcy z Uniwersytetu w Wageningen w Holandii pracują nad opracowaniem metodyki wyznaczania obszarów leśnych szczególnie zagrożonych. Zdaniem Martina Herolda, im słabszy ekosystem, tym wolniej regeneruje się po różnego typu zaburzenia. Czas potencjalnej regeneracji znajduje odzwierciedlenia w wartościach wskaźników wegetacyjnych, określających m.in. zawartość chlorofilu, wody i karotenoidów w listowiu i igliwiu. Mając do dyspozycji obszerne bazy danych o różnego rodzaju zagrożeniach, wysokorozdzielcze zobrazowania satelitarne i zaawansowane oprogramowanie, można odnaleźć zależność między wartościami wskaźników wegetacyjnych, a stanem zdrowotnym i odpornością drzewostanów. Problem polega na tym, że podobny zestaw zaburzeń może mieć zupełnie inny wpływ na pozornie podobne do siebie drzewostany. Spowodowane jest to wielką liczbą dodatkowych czynników naturalnych i antropogenicznych.

Źródło: phys.org/news (TH)

FINLANDIA: Rekultywacja leśnych potoków

Finlandia nazywana jest krainą tysiąca jezior ale ma również tysiące małych zbiorników wodnych, takich jak potoki. Zaledwie kilka procent potoków pozostało w stanie naturalnym. Rastipuro jest jednym z potoków, który powraca do swojego pierwotnego koryta dzięki projektom dotyczącym zarządzania przyrodą, finansowanym przez państwową organizację Fińskie Leśne Centrum. Kilka lat temu potok został wyprostowany, aby biegł wzdłuż granicy trzech gospodarstw leśnych. Tam, gdzie stare koryto nie zasługuje na rekultywację, wrzuca się do potoku kamienie i pnie drzew aby zmienić kierunek przepływu.

Potoki w przeszłości służyły jako punkty orientacyjne i często tworzyły granice nieruchomości. Wiele z nich zostało osuszonych lub uregulowanych i ucierpiało podczas prac pozyskaniowych.

Rekultywacja potoku sprzyja różnorodności biologicznej całego siedliska i to jest przedmiotem szczególnej wagi przy ocenie projektów zarządzania przyrodą. W wypadku Rastipuro może pomóc przywrócić minoga strumieniowego (*Lampetra planeri*). Płoc (*Rutilus rutilus*) już została zaobserwowana przez pracowników.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

USA: Drzewa „albinosi” i ich pożyteczna funkcja w ekosystemie

Na północno-zachodnim wybrzeżu USA znajduje się Park Narodowy „Redwood”, gdzie rosną sławne sekwoje osiągające wysokość do 80 m. Naukowców zastanawia jednak obecność mniejszych roślin drzewiastych o białej korze i igłach, występujących na gruncie, korzeniach oraz gałęziach sekwoi, nawet kilkaset stóp nad powierzchnią ziemi. Mogą wyrastać także z gałęzi setki stóp nad ziemią. Naukowcy żartują sobie, że drzewa te „są na zasiłku” zdrowych sekwoi, ale Paul Rogers tłumaczy, że rośliny te pełnią bardzo korzystną rolę w ekosystemie. Zane Moore z Uniwersytetu w Kalifornii przebadła ich igliwie i stwierdziła, że zawierają one duże stężenie toksycznych metali ciężkich, takich jak nikiel, kadm i miedź (dwukrotnie większe niż u zdrowych drzew). Drzewa te funkcjonują jak wątroba lub nerki u człowieka, biorąc na siebie utylizację szkodliwych substancji i w ten sposób chroniąc drzewostan. Zdolność tę można wykorzystać i dzięki genetyce doprowadzić do zastosowania na uprawach innych gatunków o dużym stężeniu metali ciężkich w glebie.

Źródło : www.npr.org (TH)

WIELKA BRYTANIA: Umaszczenie dinozaurów leśnych

W badaniach opublikowanych w *Current Biology*, określono umaszczenie dinozaura z gatunku *Psittacosaurus* poprzez analizę próbek skamieniałości zawierających elementy skóry zwierzęcia. Z badań wynika, że umaszczenie pod jego brzuchem było jaśniejsze niż na grzbiecie. Podobnie umaszczenie występuje u pingwinów, co czyni je niewidocznymi pod wodą, zarówno gdy patrzy się na nie z góry jak i z dołu. Stworzono także trójwymiarowy model dinozaura i przeanalizowano jak sprawdza się jego umaszczenie w zależności od źródeł światła. Okazało się że tego typu kamuflaż najlepiej odpowiada sprawdza się w przypadku zwierząt żyjących w lesie, gdzie światło nie pada bezpośrednio lecz przedziera się przez korony drzew.

Źródło: www.popsci.com (TH)

BIAŁORUŚ: Kiełbasa z bobra remedium na szkody

Według białoruskich specjalistów liczebność bobrów na Białorusi sięga 70 tys. osobników i wciąż rośnie. W ostatnich latach tamtejsze media sporo pisały o bobrach jako o szkodnikach. Gryzienie te uszkodziły np. tamę na kanale Dniepr-Bug. Białoruskie Ministerstwo Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska postanowiło rozwiązać problem rosnącej populacji tych zwierząt. Wybrało jednak dość niestandardowy sposób - zaleciło opracowanie sposobów wykorzystania ich mięsa w gastronomii.

Według myśliwych mięso bobra ma znakomite właściwości kulinarne i było niegdyś uważane za delikates. Można z niego przyrządzić m.in. kotlety lub kiełbasę. Konsultant wydziału myślistwa w ministerstwie Wiktar Żołudź dodaje, że mięso bobrów mogłoby być wykorzystywane także w farmaceutyce. Przedstawiciele ministerstwa podkreślają, że nie chodzi im o masowe wybijanie bobrów, tylko o ograniczenie liczebności ich populacji.

Źródło: PAP (HS)

USA: Wychodować sadzonkę na dziadku

Co można tak właściwie zrobić z urną zawierającą prochy naszych bliskich? Jeśli mieszka się np. w USA można ją postawić na telewizorze, ale można też przekształcić ją w nowe życie. To oczywiście górnolotne określenie a w prostych słowach - choć jakże źle brzmiących - potraktować, jako pożywkę, żeby nie powiedzieć nawóz dla np. sadzonki. Na taki pomysł wpadli dwaj bracia z USA obserwując jak ich babcia podczas pielęgnacji przydomowego ogródka potraktowała martwego ptaka. Starsza pani, wiedzioną szacunkiem dla przyrody, zakopała go razem z nasionami sadzonych właśnie warzyw. Po kilku latach od tego wydarzenia dwaj bracia zaproponowali bio-urny. Powstała w 2013 roku firma próbuje przekonać swoich przyszłych klientów, że w prochy zmarłych można w ten sposób na nowo tchnąć życie. Urna jest tak zaprojektowana, by po miesiącu korzenie sadzonki przerosły zgromadzone w dolnej części prochy i w ten sposób stały się całością. Pomysł jest obecny w Polsce, ale nasze prawo nie zezwala na transformację prochów i tym samym niejako na ich "powrót do życia".

Źródło: www.accuweather.com (BK)